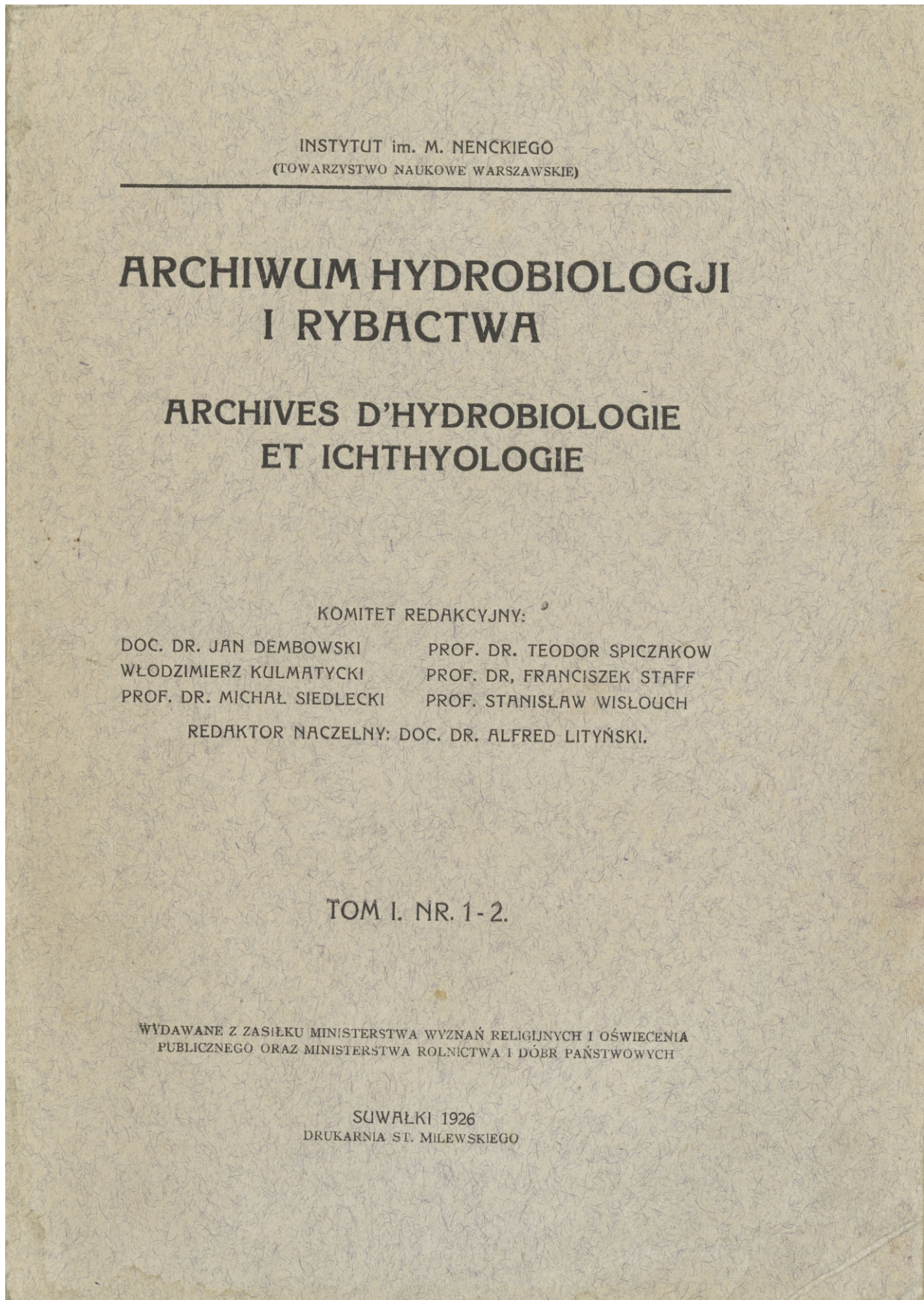
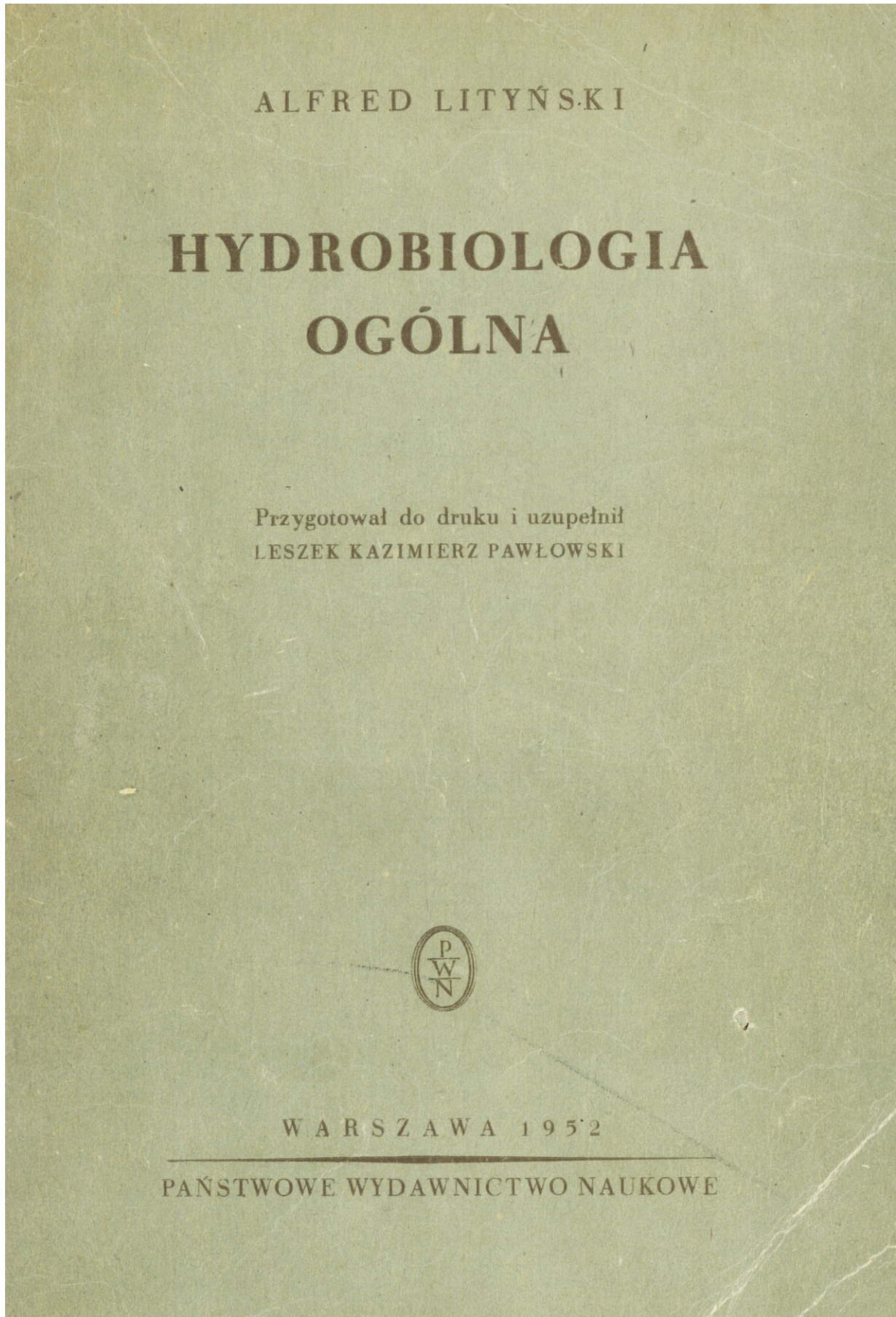

STACJA HYDROBIOLOGICZNA NA WIGRACH (1920 - 1939)

Okladka Archiwum Hydrobiologii i Rybactwa

Okladka Hydrobiologii Ogólnej Alfreda Lityńskiego

Stali i przyjezdni pracownicy Stacji przed gospodą

A. Lityński

Petrusewicz. Przyczynił się wydatnie do powstania Poleskiej Stacji Biologicznej w Pińsku, gdzie kierownikiem został jego były współpracownik Jerzy Wiszniewski. Wybitną zasługą A. Lityńskiego w dziedzinie organizacji pracy naukowej było zainicjowanie założenia polskiego czasopisma hydrobiologicznego, pod trzema różnymi, kolejnymi tytułami: „Prace Stacji Hydrobiologicznej na Wigrach” (1922), „Sprawozdania Stacji Hydrobiologicznej na Wigrach” (1922-1925) i wreszcie „Archiwum Hydrobiologii i Rybactwa” (1926-1939). W początkowym okresie swojej kariery naukowej zajmował się wioślarkami (*Cladocera*), następnie pracując na Wigrach jego badania dotyczyły ryb łososiowatych, głównie siei wigierskiej i sielawy. Studia morfologiczno-systematyczne nad skorupiakami stanowiły później o jego zainteresowaniu się planktonem jezior wigierskich. Interesowały go również widłonogi (*Copepoda*) oraz wrotki (*Rotatoria*), część jego prac poświęcona była terminologii limnologicznej oraz aparaturze limnologicznej. W okresie wojny i okupacji zmuszony został do opuszczenia Stacji na Wigrach, zamieszkał jednak w pobliskiej wsi i podjął się napisania i opracowania książki pt „Hydrobiologia ogólna”. Na podstawie zostawionych rękopisów została wydana drukiem dopiero w roku 1952 przez jego współpracownika prof. Leszka Kazimierza Pawłowskiego. W okresie okupacji był zaangażowany w walkę konspiracyjną na terenach Suwalszczyzny, za którą to został odznaczony przez Komendę Główną AK w roku 1944 Krzyżem Walecznych. Wkrótce po wyzwoleniu został aresztowany przez NKWD i skazany za działalność konspiracyjną. Zmarł w dniu 25 marca 1945 roku w wagonie więziennym w trakcie transportu do lagru w głąb ZSRR i został pochowany prawdopodobnie na cmentarzu Tichwińskim w Smoleńsku.

Ćwiczenia terenowe na Wigrach. Demonstruje dr Zygmunt Koźmiński

Pracownicy Stacji Wigierskiej

ALFRED LITYŃSKI (1880-1945)

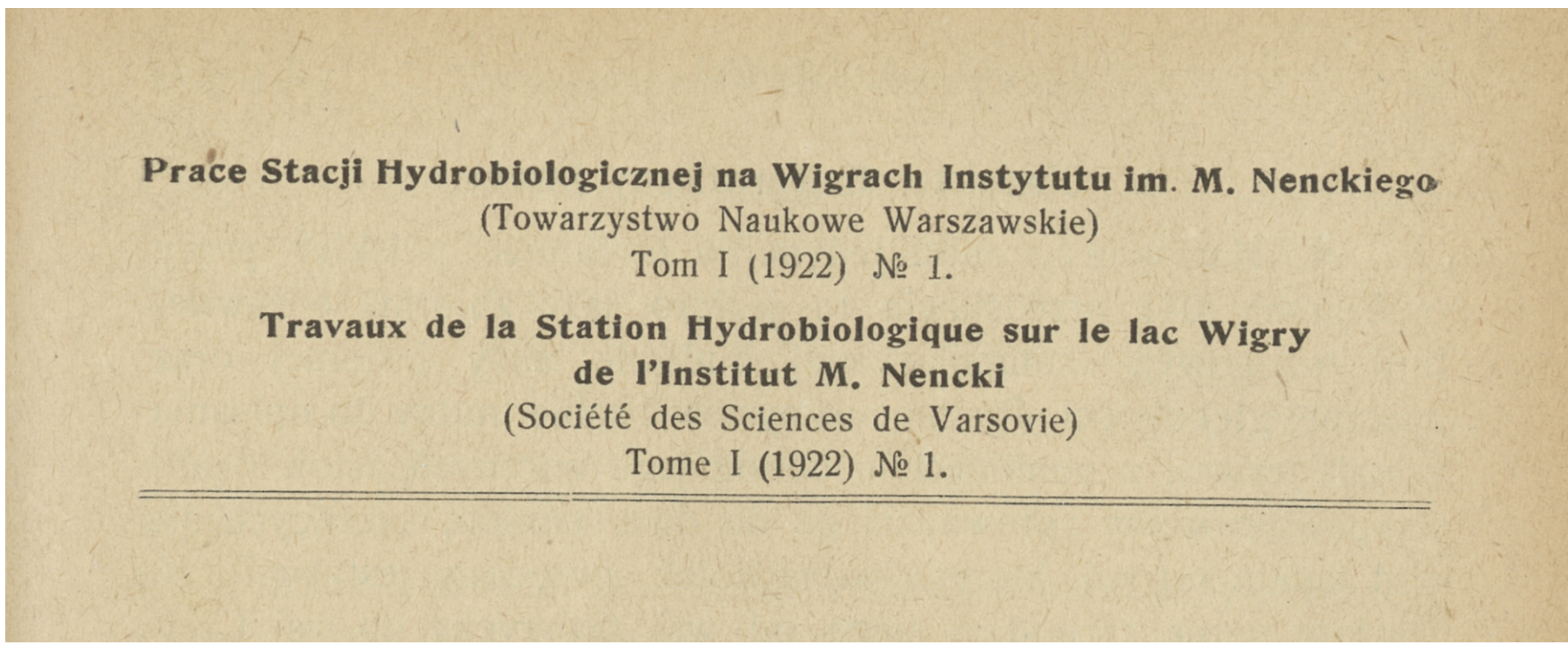
Alfred Lityński urodził się 16 września 1880 r. w m. Bligrad w Besarabii (Biłgorod-Dniestrowski, Ukraina, znany również jako Akerman), gdzie ojciec jego był lekarzem kolejowym. Po aresztowaniu ojca za udział w tajnym rosyjskim ruchu rewolucyjnym, jego wychowaniem zajął się dziadek Władysław Lityński, który był kasjerem zarządu miejskiego w Żytomierzu. Młody Lityński uczęszczał do miejscowego gimnazjum a od 6 klasy przeniósł się do Rygi, gdzie ukończył szkołę średnią. W latach (1899-1901) rozpoczął studia zoologiczne na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu w Dorpacie (Tartu). Był zaangażowany w działalność społeczno-polityczną, zorganizował strajk młodzieży studenckiej na uniwersytecie. Został aresztowany i spędził parę miesięcy w więzieniu a potem 2,5 roku na zesłaniu w mieście Drui nad Dźwiną. Korzystając z ogłoszonej amnestii w 1905 roku przeniósł się do Krakowa, gdzie kontynuował rozpoczęte studia zoologiczne na Uniwersytecie Jagiellońskim pod kierunkiem Profesora Antoniego Wierzejskiego. Po uzyskaniu w 1908 roku absolutorium ze względu na chorobę żony udał się do Zakopanego. Oczarowany pięknem przyrody Tatr rozpoczął gruntowne badania biologii jezior tatrzańskich przy wsparciu prof. Wierzejskiego, który zajmował się również badaniami fauny wodnej. W roku 1913 A. Lityński po 3 latach badań naukowych w Tatrach uzyskał stopień naukowy doktora filozofii na Uniwersytecie Jagiellońskim na podstawie rozprawy pt. „Rewizja fauny tatrzańskiej wioślarek (*Cladocera*)”. W roku 1916 przeniósł się do Lublina i kontynuował swoje badania naukowe i kwalifikacyjno-rybackie. Trudna sytuacja materialna zmusiła go także do podjęcia pracy nauczyciela przyrody w szkołach lubelskich. Ogłosił w tym czasie pracę na temat zarysu limnologiczno-biologicznego Jezior Firlejskich oraz sprawozdanie z badań nad jeziorami Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego. W 1920 r. został powołany przez Dyрекcję Instytutu im. Nenckiego do zorganizowania Stacji Hydrobiologicznej na Wigrach. Jako kierownik Stacji przebywał A. Lityński na Wigrach niemal do końca II wojny światowej. Wysiłki Lityńskiego ku powołaniu do życia nowocześnie pojętej Stacji Hydrobiologicznej zmusiły go do podjęcia ciężkiego trudu i do pracy w bardzo niesprzyjających warunkach, w prowizorycznym początkowo domku stacyjnym, potem po kilku latach wysiłków, ulokowała się Stacja Wigierska w murowanym i dostatecznie wyposażonym budynku. Niewątpliwie ten ciężki okres odbił się ujemnie na niezbyt silnym zdrowiu Lityńskiego i zaważył na jego dalszych losach. Zorganizowanie jednak Stacji Hydrobiologicznej przez Lityńskiego oraz jego współpracowników (Kazimierza Demela, Jadwigi Wołoszyńskiej, Zygmunta Koźmińskiego, Mariana Gieysztora, Jerzego Wiszniewskiego i wielu innych odwiedzających i pracujących na Stacji osób), jako limnologicznej placówki terenowej, przyczyniło się w znacznej mierze do rozwoju polskiej limnologii. Działalność organizacyjno-naukowa nie dotyczyła jedynie jezior wigierskich, organizował także wyprawy hydrobiologiczne na tereny Polesia pod kierunkiem Kazimierza

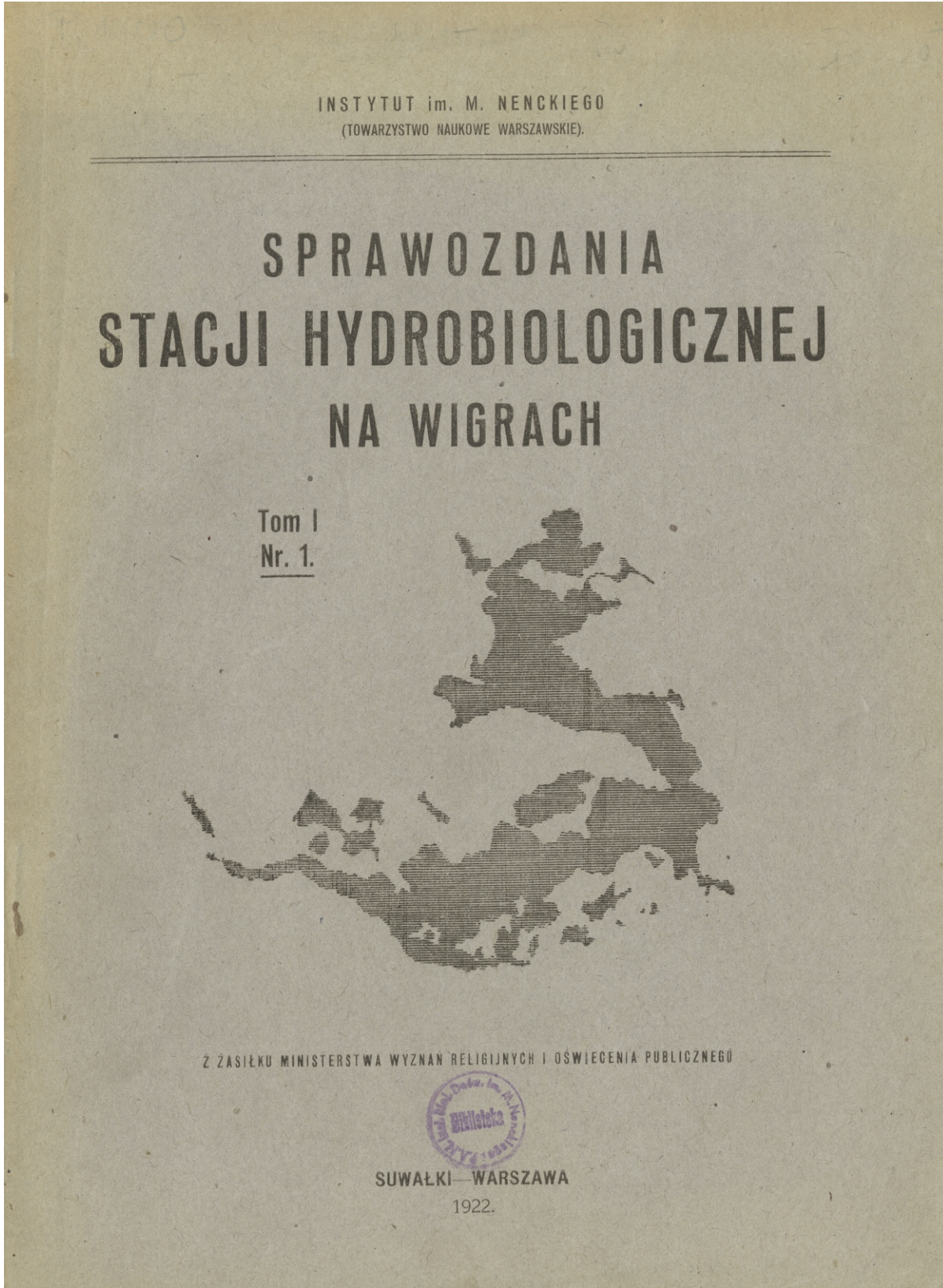
Dr Z. Koźmiński i laborant A. Wasylenko podczas badań fizykochemicznych na jez. Wigry

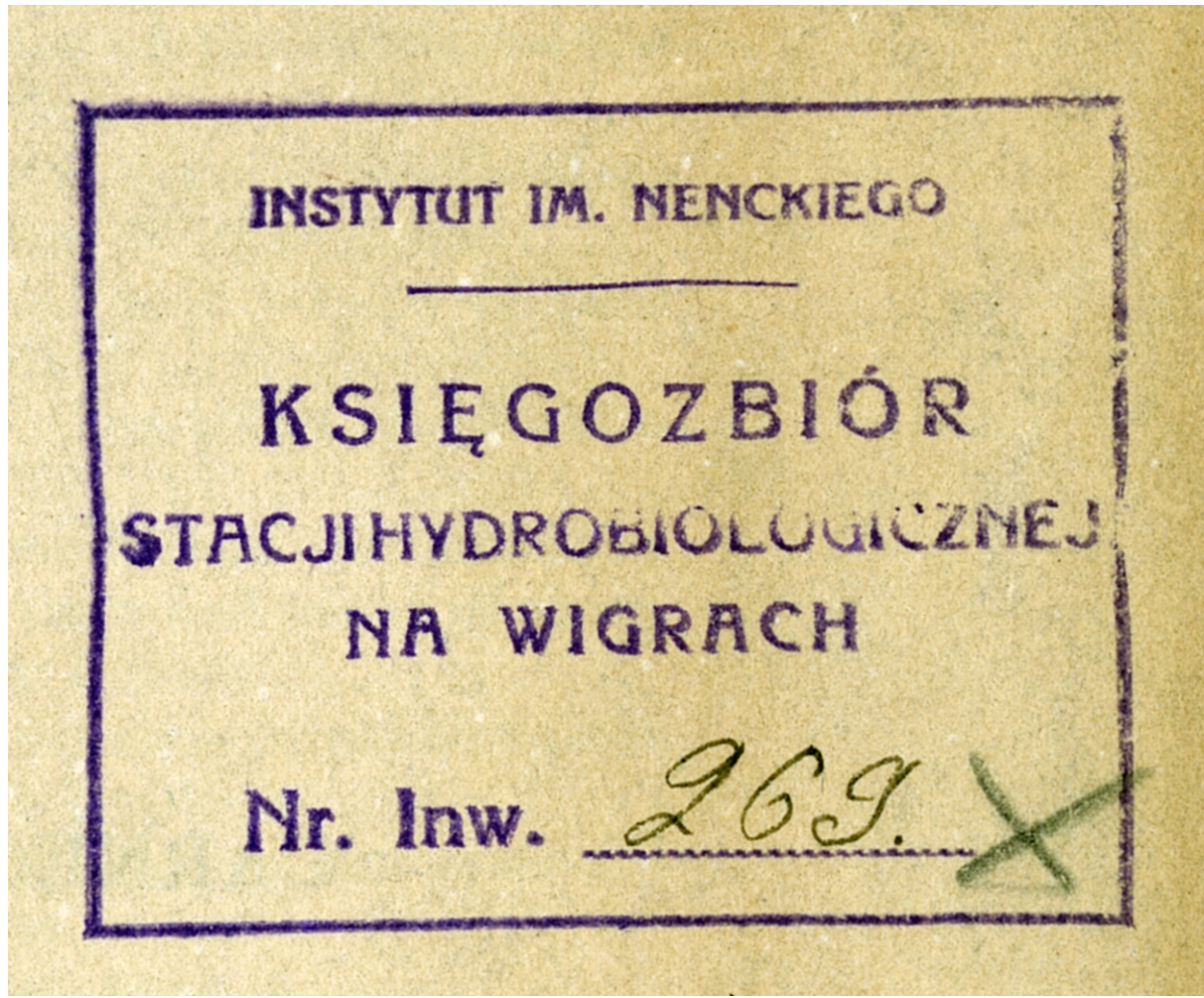
Jezioro Wigry

Fragment strony tytułowej Prac Stacji Hydrobiologicznej na Wigrach

Okladka Sprawozdań Stacji Hydrobiologicznej na Wigrach

Pieczęć Biblioteki Stacji na Wigrach

Pieczęć Stacji

Pokamedulski zespół klasztorny nad Wigrami

- Pracownicy Stacji na Wigrach
1. Prof. Alfred Lityński – kierownik
 2. Dr Kazimierz Demel (1921-1923)
 3. Dr Jadwiga Wołoszyńska (1921-1923)
 4. Dr Zygmunt Koźmiński (1927-1939)
 5. Dr Marian Gieysztor (1927-1931)
 6. Dr Jerzy Wiszniewski (1930-1935)
 7. Dr Faustyn Krasnodebski (1935-1937)
 8. Dr Kazimierz Passowicz (1936-1939)
 9. Ignacy Gottlieb (1935-1936)
 10. Andrej Wasylenko – laborant (1923-1939)
 11. Leszek K. Pawłowski (1932, 1934)
 12. Ambroży Moszyński (1930)
 13. Bronisław Wojtowicz (1924)
 14. Tomasz Janikowski (1925)
 15. Gustawa Adlerówna (1925-1927)
 16. Jan Bowkiewicz (1925, 1934)
 17. J. Chlewińska (1924)
 18. Stanisława Dembowska (1921-1923, 1927)
 19. Jan Dembowski (1921-1923, 1927, 1932-1933)
 20. Kazimierz Gajl (1922-1923, 1926, 1933)
 21. Bolesław Hryniewiecki (1921, 1923, 1929, 1932)
 22. J. Krzysik (1925, 1927)
 23. Stanisław Minkiewicz (1921-1922)
 24. Einar Naumann (1922)
 25. Władysław Polński (1925)
 26. Helena Rypkowska (1926)
 27. J. Siedziński (1927)
 28. Stanisław Sumiński (1922)
 29. Stanisław Wisłouch (1924-1926)
 30. H. Waniczówna (1922)
 31. Tadeusz Wolski (1925)
 32. N. Arnaudoff (1931)
 33. J. Bankierowa-Ociosińska (1934)
 34. Z. Bielecka (1934)
 35. Adam Bursa (1931)
 36. Stanisław Feliksiak (1933)
 37. Maria Gasowska (1932)
 38. S. Jakovljevic (1931)
 39. Stanisław Jakubisiak (1934)
 40. Janina Jakubisiakowa (1934)
 41. Zygmunt Kraczkiewicz (1932)
 42. Stanisław Kuczkowski (1929-1930, 1932)
 43. Stanisław Mikułski (1932)
 44. Wanda Milicer (1930)
 45. Maria Moszyńska (1930)
 46. Kazimierz Petrusewicz (1934)
 47. Henryk Raabe (1931-1932)
 48. Władysław Rydzewski (1933)
 49. Julian Rżóska (1930, 1933)
 50. Marian Stangenberg (1934)
 51. Kazimierz Tarwid (1933-1934)
 52. A. Tustanowska (1930)
 53. Maria Wierzbicka (1933-1934)
 54. Tadeusz Wiśniewski (1934)
 55. Tadeusz Wolski (1933-1934)
 56. B. Wysocka (1934)
 57. B. Zawadzki (1930)
 58. Jan Zavrrel (1931)